

PROBLEMELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ÎN ATENȚIA GUVERNULUI

Pe 16 februarie 2010, prim-ministrul RM, dl Vlad Filat, a convocat rectorii instituțiilor de învățământ superior pentru examinarea situației din domeniu. Agenda ședinței a inclus chestiuni privind racordarea învățământului superior din RM la rigorile Procesului Bologna, problemele actuale ale domeniului, inclusiv: finanțarea, taxele de studii și de cazare în căminele studențești, bursele studenților, salarizarea cadrelor universitare, dotarea instituțiilor etc., precum și pregătirea specialiștilor și sporirea accesului acestora pe piața muncii.

Ministrul Educației, dl Leonid Bujor, a declarat că pentru RM semnarea Declarației de la Bologna a constituit o asumare liberă de responsabilități și implicarea activă în procesul de reformare/modernizare a învățământului superior în vederea unei convergențe la nivel european. Urmează a fi promovate noi inițiative, care vor spori nivelul calității activității educaționale și performanțele cadrelor didactice, inclusiv promovarea noului Cod al Învățământului, care urmează a fi aprobat până la 1 aprilie 2010.

Leonid Bujor a mai specificat că, până la acest moment, au fost confirmați în funcție 4 rectori ai instituțiilor de învățământ supe-

rior de stat, urmând ca alții 3 să fie desemnați în viitorul apropiat.

Ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, dna Valentina Buliga, a menționat că în a. 2009 doar 24 la sută din absolvenții instituțiilor de învățământ superior din republică au fost angajați în câmpul muncii. În mare măsură, situația se datorează calității proaste a cunoștințelor acumulate de către studenții la facultate.

Participanții la întrunire au înaintat un set de propuneri privind modernizarea sistemului educațional, dar și de motivare, care se referă atât la cadrele didactice, cât și la studenți.

(Continuare în pag. 2)

Consiliul Rectorilor din RM

Bilanț și planificare

În ședința din 12 februarie 2010 Consiliul Rectorilor a supus analizei un șir de chestiuni, inclusiv bilanțul activității Consiliului pe anul 2009 și planificarea pentru anul 2010. Un raport în acest sens a fost prezentat de vicepreședintele Consiliului dl **Valentin Amariei**, conf., dr.

S-a menționat că pe parcursul anului 2009 pe ordinea de zi a Consiliului au figurat diferite subiecte, între care: „Probleme socia-

le ale studenților. Participarea studenților în programul anual „Work&Travel”, „Cu privire la organizarea admiterii”, „Probleme sociale ale corpului profesoral-didactic și personalului auxiliar”, „Cu privire la formarea continuă a cadrelor didactice”, „Cu privire la organizarea concursului pentru studenți „Burse de Merit”, „Programele TEMPUS” etc.

Rectorii au aprobat bilanțul pentru 2009 și planificarea pentru 2010, subliniind unele particularități ale instituțiilor pe care le conduc.

Consiliul Rectorilor a audiat și raportul dlui **Petru Gaugaș**, prof. univ., dr., președintele Federației Sportului Universitar, „Cu privire la organizarea competițiilor sportive studențești în 2010”.

În aceeași ședință, la Consiliul Rectorilor din RM a aderat și Universitatea AȘM.

Senat

Masterat – promoția I

În ședința din 23 februarie 2010 Senatul UTM a analizat „Rezultatele realizării programelor de Masterat (ciclul II universitar) – promoția I”. În raportul prezentat, dna **Larisa Bugaian**, prorector pentru studii de masterat și doctorat, prof. univ., dr. hab., a menționat că în 2008 la studii de Masterat au fost înmatriculați 430 de studenți, inclusiv 264 pe baza bugetului de stat și 169 prin contract, dintre care 337 au urmat programe didactice cu durata de 90 de credite transferabile, iar 93 – cu durata de 120 de credite (ultimii vor finaliza studiile în iunie 2010).

Promoții au fost organizate la 21 de programe de studii.

La susținerea tezelor de masterat au fost admisi 262 de studenți din 311 pe listă. Cei-

lalți 49 de studenți fiind neadmiși pentru neîndeplinirea planului didactic. 6 din studenții admiși nu s-au prezentat la susținerea tezei. Ca rezultat avem 256 de masteranzi cu susținerea tezelor, ceea ce constituie 97,7 la sută din studenții admiși la susținere.

Senatul a apreciat activitatea subdiviziunilor implicate în realizarea studiilor de Masterat și a propus un set de măsuri pentru perfecționarea în continuare a acestui important sector didactic.

Senatul a aprobat și „Regulamentul UTM privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților” – document fundamental în procesul didactic, orientat spre ridicarea neabătută a calității universitare.

Mărțișoare

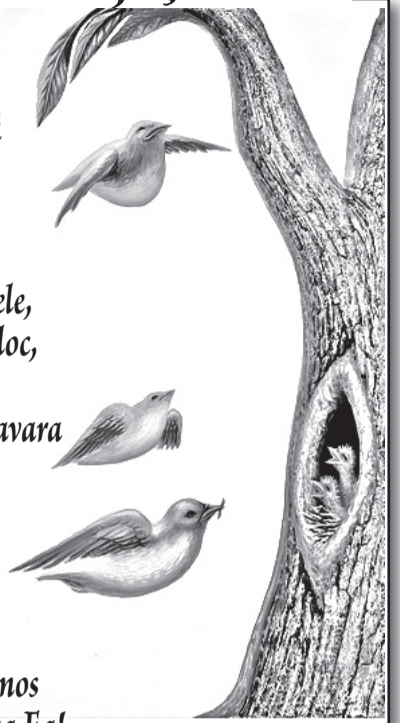
Pentru că zâmbetul Tău este întotdeauna un semn de speranță în bine,

pentru că ai mereu forța și răbdarea de a-mi însenina zilele, timpul se oprește în loc, minunându-se.

Ce frumoasă e primavara din ochii Tăi!

Dă-mi florile toate din ea, vreau să-mi fac un altar să mă-nchin.

Doamne, fă-mă frumos la chip și la suflet ca Ea!

Încredere și sprijin pentru comunitatea inginerilor români

Recent la București s-a desfășurat cel de-al XXVIII-lea Congres al Asociației Generale a Inginerilor din România (AGIR).

Evenimentul a fost salutat de numeroși invitați din țară și din străinătate, reprezentanți ai unor autorități publice, asociații profesionale, instituții de învățământ, între care și **Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM)** și **Asociația Inginerilor din RM (AIRM)**. În mesajul adresat Congresului AGIR și președintelui Asociației, prof. dr. ing. **Mihai Mihăiță**, semnat de acad. **Ion Bostan**, rectorul UTM și președintele AIRM, se arată:

„Va încredințăm că suntem alături de Dvs. cum am fost dintotdeauna, chiar dacă mai avem de parcurs unele distanțe. Astăzi, se pare că distanța dintre cele două maluri s-a redus considerabil și acest lucru deschide noi

posibilități în procesul de reunire a inginerilor români, cu scopul integrării eficiente în spațiul cultural european.

Misiunea inginerilor este greu de subestimat. Noi suntem cei care creează bunuri materiale și asigurăm evoluția tehnico-științifică a civilizației moderne. Prosperitatea neamului nostru depinde în mare măsură de insistența, perseverența, succesele inginerilor, pe care AGIR le consolidează. A fi inginer înseamnă a crea, a crea înseamnă a gândi, a înțelege esența fenomenelor și lucrurilor care ne înconjoară, ca mai apoi, unind eforturile, să integrăm spiritualul cu materialul. De fapt, prin activitatea lor, inginerii demonstrează elocvent că spiritualul este forma cea mai avansată de existență a materiei. Ținem să vă mulțumim pentru suportul generos spiritual, și nu numai, pe care AGIR îl acordă în permanență Asociației Inginerilor din Republica Moldova”.

Sindicat PARTENERIAT EFICIENT

Pe 17 februarie 2010 în Sala Mică a AȘM a avut loc o reuniune la masa-rotundă a președintelui Consiliului Republican al Sindicatului Educației și Științei din RM, dl Dumitru Ivanov, și vicepreședintelui Consiliului Rectorilor, dl Valentin Amariei, prorector UTM, cu președinții comitetelor sindicale ale colaboratorilor din instituțiile de învățământ superior din republică. Subiectul întrunirii: „Colaborarea dintre administrațiile și organele sindicale din instituțiile de învățământ superior și știință în protejarea intereselor social-economice ale salariaților”.

este necesar de a organiza anual ședințe ale Administrației și Comitetului sindical, care ar face bilanțul realizărilor prevăzute în contracte de către cele două părți semnatare a contractului.

Dl Valentin Amariei a confirmat importanța parteneriatului administrație-sindicat, un exemplu elocvent în acest sens servind UTM. Dlui a menționat că este oportună organizarea în viitorul apropiat a unei ședințe comune a Consiliului Rectorilor, Consiliului Republican al SEȘ și președinților comitetelor sindicale din instituțiile de învățământ superior cu scopul abordării problemelor ce țin de interesele sociale ale colaboratorilor și studenților.

Propunerea a fost susținută unanim de participanții la reuniune.

Ion POCAZNOI,
președintele Comitetului sindical-
colaboratori al UTM, conf., dr.

Vorbitorii au menționat importanța Contractului Colectiv de Muncă Administrație-Comitet sindical. S-a menționat că administrațiile instituțiilor acordă atenția cuvenită colaborării cu sindicatul. Prin acest parteneriat Comitetele sindicale au posibilitatea de a aduce la cunoștință Administrației cerințele angajaților și de a proteja interesele social-economice ale acestora.

Parteneriatul este o călăuză sigură în excluderea conflictelor în relațiile de muncă angajat – angajator.

Dl Dumitru Ivanov a menționat că în scopul confirmării rolului Contractului Colectiv de Muncă

PROBLEMELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ÎN ATENȚIA GUVERNULUI

În 2010 taxele pentru cămine nu vor fi majorate

Referitor la situația din căminele studențești, premierului i s-a adus la cunoștință că totul a rămas pe vechi – „sistemele ingineresti sunt putrede”. Taxele de cazare în cămine se estimează în prezent la 120-128 lei lunar pentru un student, bani ce nu acoperă cheltuielile reale. În afară de faptul că taxele și așa sunt mici, în primele 6 luni ale anului curent de la buget s-au planificat câte 38 de lei pentru un student cazat în cămin, iar pentru perioada septembrie-decembrie nu s-a planificat nimic. Rectorii au solicitat ca la rectificarea Legii bugetului să se prevadă cel puțin aceeași finanțare ca pentru primele 6 luni, iar dacă vor exista posibilități, alocațiile să fie sporite până la 100 lei pentru un pat cazare. Acești bani ar permite efectuarea reparațiilor pe care le necesită căminele.

Potrivit ministrului educației, în 2010 taxele pentru cămine nu vor fi majorate.

Se cere revizuirea modului de salarizare a personalului auxiliar

Un subiect aparte l-a constituit problema salarizării în domeniul învățământului. Rectorii au solicitat Guvernului modificarea unui articol la Legea salarizării, schimbat în decembrie 2009, referitor la modul de salarizare a personalului auxiliar, și au propus ca diferența de salariu pentru aceste categorii de angajați să fie achitată din sursele extrabugetare ale universităților.

Rectorul UTM, acad. **Ion Bostan**, a menționat că după modificarea Legii salarizării în decembrie 2009 au apărut probleme la salarizarea personalului auxiliar din universități. „Acest lucru s-a întâmpnat din cauză că modificarea respectivă nu a fost modelată în universități. În consecință, salariile angajaților din categoriile respective s-au redus cu 800-1300 de lei”, a spus Bostan.

În calitatea sa de președinte al Consiliului Rectorilor din RM, dl Bostan a menționat că anterior Consiliul a decis să propună modificarea legii respective, pentru ca diferența de salarii să fie acoperită din sursele extrabugetare ale universităților.

„Înțelegem situația economică din țară și nu cerem plăți suplimentare, dar ar fi bine dacă ni s-ar permite folosirea resurselor extrabugetare speciale”, a propus rectorul Ion Bostan.

În context, premierul a dispus factorilor de decizie să includă modificările propuse de rectori și să prezinte proiectul de lege spre examinare Guvernului.

Rectorii doresc autonomie reală

Abordând subiectul autonomiei universitare, rectorii au menționat că instituțiile de învățământ superior își doresc o autonomie reală, inclusiv financiară.

Procesul Bologna prevede clar autonomia universitară. Noi propunem să fie luată în calcul inclusiv autonomia financiară, ceea ce înseamnă că senatele universităților aprobă bugetele și apoi le coordonează cu Ministerul Educației, au opinat rectorii.

Premierul nu a negat o asemenea idee. Dimpotrivă, el i-a îndemnat pe rectori să-și gestioneze singuri bugetele, asigurându-i că Guvernul va susține în continuare sistemul educațional în măsura în care statul poate să-și asume anumite obligațiuni.

„Ne dorim un parteneriat adevărat”, a declarat Vlad Filat, menționând că rolul statului în relațiile cu instituțiile de învățământ trebuie să se rezume la stabilirea normelor de reglementare, în condițiile în care acestea sunt prestatoare de servicii și au încasări de mijloace financiare. Însă competența gestionării acestor mijloace trebuie să revină instituțiilor respective.

Senat IMAGINEA UTM ÎN ȘTIINȚĂ ȘI SONDAJE

În ședința din 26 ianuarie 2010 Senatul a pus pe ordinea de zi chestiuni legate preponderent de aspectul științific, dat fiind faptul că, se știe, cercetarea este unul din pilonii calității universitare în general.

Dl **Valerian Dorogan**, prorector pentru cercetarea științifică, prof. univ., dr. hab., a prezentat raportul anual „**Activitatea de cercetare științifică la UTM în 2009 și sarcinile pentru 2010**”.

În baza raportului Senatul a adoptat o hotărâre, prin care aprobă bilanțul activității de cercetare în 2009 și sarcinile pentru 2010. Din punctele înscrise în hotărâre ne vom referi la cel menționat cu nr. 3.2 – „Sporirea eficienței cercetării prin:

- extinderea relațiilor cu Centrele de cercetare naționale și internaționale în vederea participării mai active a colaboratorilor în programele internaționale „Program Cadru-7”, transfrontaliere (cu România și Ucraina), bilaterale (cu Rusia și Belarus);

- instruirea doctorală în cotutelă;
- sporirea motivației de antrenare a personalului didactic în cercetare”.

La punctul 3.9. evidențiem: „Asigurarea motivației de antrenare a studenților în procese de cercetare prin:

- Proiecte de an și de licență cu elemente de cercetare;

- Participarea la conferințe universitare și internaționale,

- Sporirea cotei de salarizare pentru studenții participanți la proiecte de cercetare”.

În chestiunea a doua de pe ordinea de zi – „**Activitatea Școlii Doctorale**” a raportat dna **Larisa Bugaian**, prorector pentru studii de masterat și doctorat, prof. univ., dr. hab.

Școala Doctorală de Inginerie a UTM a fost creată pe baza hotărârii Senatului din 21 octombrie 2008. S-a urmărit scopul asigurării calității studiilor doctorale ca suport pentru întregul proces al cercetărilor tehnico-științifice de viitor.

O altă țintă importantă a Școlii Doctorale este de a completa corpul profesoral al UTM cu noi cadre didactice. Cerința devine tot mai imperioasă acum, când se observă șarje didactice prea mari pentru unii profesori, ceea ce dăunează calității instruirii.

Cea de-a treia chestiune dezbătută în ședință a venit logic ca o completare a ideii ce ne preocupă permanent – **calitatea pregătirii tinerilor ingineri**. În acest sens UTM organizează anchetări gen „Absolventul UTM în viziunea angajatorului”. Raportul a fost prezentat de dl **Andrei Chiciuc**, șeful Departamentului pentru Managementul Calității, conf., dr. ing.

Din cele 79 de persoane chestionate la întrebarea de bază „Competențe și performanțe în activitatea profesională” au răspuns 71. Cităm din răspunsuri: „Tinerii

angajați sunt foarte bine pregătiți”, „Teoretic studenții sunt bine pregătiți, dar nu și practic”, „Cunoștințe teoretice și practice slabe” etc.

După cum se vede, răspunsurile pozitive și cele critice au un caracter foarte general și nu indică niște „adrese” pentru modificarea procesului instructiv. Totul e „bine” sau „slab”. La catedre, unde ajung aceste răspunsuri, se vor găsi niște accente mai noi, ceea ce ar justifica oarecum rezultatele sondajului, dar trebuie să recunoaștem că forma dată este puțin relevantă.

Există în sondaje și formulări interogative, care au provocat o relevanță mai proeminentă. De exemplu, „*Pentru care specialități aveți nevoie de cadre?*”. Răspunsurile (50 la număr) relevă o informare orientativă necesară pentru UTM: automatizare, marketing, instalații frigorifice, electronică, industria ușoară (vestimentație), microbiologie, tehnologia tricotelor etc.

Răspunsurile la întrebarea „*În ce domenii cunoștințele absolvenților nu corespund pe deplin așteptărilor Dvs.?*” denotă mai pronunțat direcția pe care catedrele noastre ar trebui să-și amplifice eforturile: aplicarea tehnicilor de calcul, cunoștințe manageriale, cofetărie, cunoașterea limbilor străine, capacități organizatorice slabe, lucrul în echipă, relațiile cu oamenii, abilități de comunicare.

Sugestii concrete găsim și în unele răspunsuri la întrebarea: „*Ce discipline/compartimente ar trebui incluse în planurile de învățământ pentru viitorii tineri specialiști pe care îi veți angaja?*”. Răspunsuri: „discipline care să dezvolte abilitățile de comunicare și lucrul în echipă; managementul resurselor umane; etica și conduita, psihologia comportării; mai multe lecții practice la întreprinderi; managementul întreprinderii; cofetărie”.

Simptomatice în sensul legăturii dintre UTM și întreprinderile industriale sunt multe răspunsuri la întrebarea: „*Ce cunoașteți despre programele de formare continuă (reciclare, perfecționare) la UTM?*”. Răspunsurile au fost laconice: *nimic; nu cunosc*.

UTM trebuie să depună cele mai persistente eforturi pentru a întâri pe multiple căi legăturile cu producția. Astăzi economia de piață dictează serviciile pe care le cere de la UTM. Deci fără niște legături permanente cu producția nu vom putea ști câți și în ce domenii trebuie să pregătim specialiști: în specialități tradiționale sau în altele, cu totul noi.

Senatul a aprobat, în mare, sondajul realizat în cadrul Proiectului TEMPUS JEP-144544-2008 „Dezvoltarea de parteneriate cu întreprinderile din RM”, sugerând totodată anumite idei de îmbunătățire a formulărilor întrebărilor care trebuie să suscite răspunsuri cu un volum informativ mai mare.

Cunoștințe antreprenoriale TEMPUS

TEMPUS - PROJECT New curricula in Real Estate Economics

Pe 20 ianuarie 2009 a fost lansat un nou proiect TEMPUS de o deosebită importanță pentru RM, mizându-se pe misiunea fundamentală a rolului social al universităților de orice profil în contextul socio-economic actual al fiecărei țări și al globalizării în general.

S-a împlinit deja un an de la lansarea acestui proiect... O succintă trecere în revistă a caracteristicilor acestuia denotă semnificația lui majoră. Costul proiectului se estimează la circa 700 de mii de euro – pentru prima dată un proiect TEMPUS atinge în RM un asemenea plafon. O altă caracteristică ar fi durată – 3 ani, ceea ce vădește amploarea, dar și meticulozitatea cu care se pretinde realizarea acestuia. Ar fi de menționat și nu-

mărul impresionant al partenerilor proiectului – Consorțiului constituit din 6 universități din Moldova: UTM, USM, UASM, ASEM, UCCM, US din Comrat, plus mai multe universități străine – 3 din Franța, Universitățile din Gand, Belgia; Pisa, Italia; Porto (Catolică) din Portugalia; Viena, Austria. În consorțiu intră și peste 20 de asociații și întreprinderi, ministere din RM și din străinătate.

Având o arie atât de cuprinzătoare, proiectul își poate atinge scopul fundamental al îmbinării cât mai strânse a universităților cu mediul economic. În acest sens au fost create 4 comisii de experți, care trebuie să acopere diferitele aspecte de lucru în ideea generală a parteneriatului dintre mediul economic și cel academic (universități).

Cum se desfășoară activitatea în cadrul Comisiei „Antreprenariat, crearea întreprinderilor”? Conducătorul comisiei, dna **Larisa Bugaian**, prorector UTM, prof. univ., dr. hab., susține că activitatea comisiei se structurează pe câțiva pași.

Primul pas – elaborarea curriculei privind formarea competențelor pentru inițierea unei afaceri. Curricula se adresează, în special, studenților neeconomiști. Au fost elaborate două tipuri de materiale didactice: manualul „Antreprenariat, inițierea afacerii” (autorii: prof. **Larisa Bugaian**, UTM, **Maria Gheorghită**, UTM, **Angela Solcan**, ASEM, **Valentina Catanoi**, UTM, **Claudia Melinte**, UCCM, **Marian Jalencu**, USM, **Igor Enicov**, USM, **Petru Tomița**, UASM, **Vasile**

Golovco, ASEM, **Cristina Dolghi**, USM, **Ala Levičchi**, US Comrat), precum și prezentări power point pentru toate compartimentele manualului.

Al doilea pas – instruirea formatorilor. Cine sunt formatorii? Sunt profesori de la diferite specialități, care însă nu au o pregătire în materie de antreprenariat. Pentru a putea preda studenților asemenea materii, trebuie ca mai întâi ei înșiși să se formeze în acest sens, adică să audieze un șir de cursuri, predate de autorii manualului „Antreprenariat, inițierea afacerii”, care au o pregătire nu doar teoretică în afaceri, dar și practică, în calitate de consultanți. Formatorii au de unde-și umple un bagaj bogat de cunoștințe antreprenoriale, pentru ca apoi să poată preda această materie studenților.

Dar când se va purcede deja la predare? Inițial, se va preda doar studenților care doresc acest lucru (de la licență, masterat, doctorat). În planul de studii va fi prevăzută un curs opțional, pentru studenții neeconomiști,

la anul III, iar predarea cursului „Antreprenariat, crearea întreprinderilor” va demara în februarie 2010.

Actualmente Comisia de experți „Antreprenariat, crearea întreprinderilor” continuă ciclul de lecții-seminare pentru formatori în mod regulat, după un orar stabilit din timp, în zilele de sâmbătă. Numărul de formatori – 51, profesori din cele 6 universități implicate în proiect.

De unde însă nevoia de a generaliza instruirea antreprenorială în universități?

Dna Larisa Bugaian susține în acest sens că educația antreprenorială devine foarte importantă în societatea bazată pe proprietatea privată. Crearea locurilor de muncă devine o necesitate permanentă. Cine să le creeze? Sigur că persoanele cu spirit întreprinzător, oamenii de afaceri cu ample cunoștințe și competențe antreprenoriale, în primul rând, absolvenții universitari. La ora actuală instituțiile de învățământ superior din RM au inclus în planurile didactice discipline orientate spre educația antreprenorială. Este o comandă socială izvorâtă din însăși viața noastră socio-economică ce reclamă inițiativa, libera dezvoltare. Un tânăr inginer, de exemplu, pe lângă gestionarea proceselor tehnologice, trebuie să soluționeze și probleme pe plan managerial, marketing, organizațional, comunicațional, negociere eficientă etc. Deci procesul de instruire cere o îmbinare a competențelor ingineresti cu cele manageriale/antreprenoriale. De unde și noile imperative didactico-sociale.

HOTĂRÂREA Senatului UTM din 26.01.2010

Cu privire la decernarea premiilor Senatului UTM pe anul 2009 în domeniile: „Cercetarea științifică” și „Creativitatea studenților”

Compartimentul „Laureat al anului 2009 în domeniul cercetare”

Numele, prenumele, titlul didactic și științific	Catedra, facultatea	Gr. premiului
1. SĂRBU Nicolae, prof. univ., dr. hab.	Cat. TLC, FRT	Diplomă de gr. I
1. GOROBIEVSKI Svetlana, conf.univ., dr.	Cat. IMSP, FIMCM	Diplome de gr. II
2. ALBU Svetlana, conf. univ., dr.	Cat. EMI, FCGC	
3. BUMBU Ion, prof. univ. dr.hab.	Cat. EMEIA, FUA	
4. LUPAN Oleg, conf. univ., dr.	Cat. MDS, FCIM	

Compartimentul „Laureat al anului 2009 în domeniul creativității tehnice”

Numele, prenumele, titlul didactic și științific	Catedra, facultatea	Gr. premiului
1. DULGERU Valeriu, conf.univ.dr. hab., șef cat.	Cat. TM și OM, FIMCM	Diplome de gr. I
2. MARTÎNUC Nicolae, prof.univ.dr. hab.	Cat. TA, FIMM	Diplomă de gr. II
1. NASTAS Vitalie, conf. univ., dr.	Cat. TLC, FRT	Diplomă de gr. II
1. CODREANU Constantin, conf. univ., dr.	Cat. Electroenergetică, FEn	Diplome de gr. III
2. ȘAMIS Evsei, conf. univ., dr.	Cat. EMI, FCGC	

Compartimentul „Cel mai bun doctorand al anului 2009”

Numele, prenumele	Catedra, facultatea	Gr. premiului
1. DRAGANCEA Veronica, a. III (a susținut teza înainte de termen)	Cat. Chimie, FTMIA	Premii de 1500 lei și diplome de gr. I
2. RUSU Eugeniu, a. I	Cat. TM și OM, FIMCM	
1. COJUHARI Irina, a. III	Cat. ATI, FCIM	Premii de 800 lei și diplome de gr. II
2. NICOLAEV Pavel, a. II	Cat. TC, FRT	
3. USTUROI Alina, a. I	Cat. EMC, FIEB	
1. GROPA Victor, a. I	Cat. Electroenergetică, FEn	Premii de 500 lei și diplome de gr. III
2. RENIȚĂ Emilia, a. III	Cat. EMI, FCGC	

Compartimentul „Cel mai bun conducător de grupă academică al anului 2009”

Numele, prenumele, titlu didactic și științific	Catedra, facultatea	Premiul
1. BEJAN Elena, asist. univ.	Cat. GCG, FCGC	Diplomă de gr. I
2. MIHAILOV Maia, lect. sup.	Cat. TC, FCGC	Diplomă de gr. II
3. TUCAN Mariana, lect. asist.	Cat. EMI, FCGC	Diplomă de gr. III

Compartimentul „Cel mai bun student în domeniul creativității studenților în a. 2009”

Numele, prenumele	Domeniul	Facultatea, grupa	Premiul
1. BUCUR Victoria	Creativitate tehnică	FCGC, gr. CIC-061	Diplome și premii de 1000 de lei
2. SCLIFOS Eugen		FUA, gr. ACGV - 072	
3. CELONENCO Vitalie VIRABEAN Armină PATÎRNICHI Liuba BOTNARU Ecaterina	Creativitate antreprenorială	FIEB, gr. AA 90-091M	
4. GROSU Aliona		FIEB, gr. AA-90	

HOTĂRÂREA Senatului UTM din 26.01. 2010

Cu privire la decernarea premiilor Senatului UTM pe a. u. 2008-2009 pentru activitatea didactică

Compartimentul 2.1. „Laureat al a. u. 2008-2009 în domeniul activității didactice”

Numele, prenumele, titlul didactic și științific	Catedra, facultatea	Premiul
1. ȚURCANU Nicolae, conf. univ., dr., decan	Cat. EMC, FIEB	Diplome de gr. I
2. GRAMA Vasile, conf. univ., dr., șef catedră	Cat. GCG, FCGC	
1. POPA Vasile, conf. univ., dr.	Cat. DIP, FIMCM	Diplome de gr. II
2. MAXIM Victoria, conf. univ., dr.	Cat. IA, FCIM	
3. VEREJAN Ana, conf. univ., dr.	Cat. Chimie, FTMIA	
1. BEJAN Nicolae, conf. univ., dr.	Cat. TLC, FRT	Diplome de gr. III
2. BUMBU Iacob, prof. univ., dr. hab.	Cat. EMEIA, FUA	

Compartimentul 2.2. „Laureat al a. u. 2008-2009 în domeniul activității didactice începătoare

Numele, prenumele, titlul didactic și științific	Catedra, facultatea	Premiul
1. SOCHIREAN Anatolie, conf. univ., dr.	Cat. TM și OM, FIMCM	Diplome de gr. I
2. SEVERIN Olga, lector superior	Cat. IA, FCIM	
1. TOMAS Alexandru, lector universitar	Cat. TLC, FRT	Diplomă de gr. II

Compartimentul 2.3. „Cel mai bun manual al a. u. 2008-2009”

Denumirea manualului, autorii	Cat., facultatea	Premiul
1. Modelarea funcțional-structurală a creierului, manual Autor: Mardare Igor, prof. univ., dr. hab. (post-mortem)	Cat. CPAE, FRT	Diplome de gr. I
2. Rețele de distribuție a apei realizate din tuburi de polietilenă, manual Autori: Calos Sergiu, conf. univ., dr. Mihaiela Anca Contășel, lector superior	Cat. ACGV, FUA	
1. Elemente de calcul numeric și optimizări, manual Autor: Moraru Vasile, conf. univ., dr.	Cat. IA, FCIM	Diplome de gr. II
2. Geomecanică, manual Autori: Stog Ion, conf. univ., dr. Polcanov Vladimir, conf. univ., dr. Arad Victor, prof. univ., dr. ing. (România)	Cat. GCG, FCGC	
3. Evaluarea patrimoniului, manual Autori: Albu Svetlana, conf. univ., dr. Albu Ion, conf. univ., dr.	Cat. EMI, FCGC	
4. Teoria mecanismelor și mașinilor, manual Autori: Macarișin Sergiu, conf. univ., dr. Sochirean Anatolie, conf. univ., dr. Malcoci Iulian, lect. asist.	Cat. TM și OM, FIMCM	
Development: dezvoltarea imobilului, manual Autori: Usturoi Liubov, conf. univ., dr. Albu Svetlana, conf. univ., dr.	Cat. EMI, FCGC	Diplomă de gr. III

Compartimentul „Cel mai bun conducător de grupă academică al a. u. 2008-2009”

Numele, prenumele, titlu didactic și științific	Catedra, facultatea	Premiul
1. BEJAN Elena, asist. univ.	Cat. GCG, FCGC	Diplomă de gr. I
2. MIHAILOV Maia, lect. sup.	Cat. TC, FCGC	Diplomă de gr. II
3. TUCAN Mariana, lect. asist.	Cat. EMI, FCGC	Diplomă de gr. III

Consiliul de Administrație**Un subiect fundamental – alimentația**

Pe 21 decembrie 2009 Consiliul de Administrație a examinat chestiunea alimentației în cadrul cantinelor și bufetelor din blocurile de studii ale UTM.

E un subiect vast, dacă ne gândim la numărul enorm de studenți, personal didactic și auxiliar care se alimentează, cel puțin la prânz, în cele 3 campusuri – „Centru”, „Râșcani”, „Botanica”, unde funcționează 12 cantine și bufete. Bucatele sunt preparate la cantina centrală a Centrului didactico-metodic și de producție a UTM din campusul „Râșcani” și la cantina din campusul „Botanica”.

Rapoartele au fost prezentate de dna **Vera Toma**, șefa Centrului didactico-metodic și de producție al UTM (cantina principală) și dl **Igor Tverdohleb**, directorul Complexului „Popas” (cantina din campusul „Botanica”).

Sectorul alimentar al UTM reprezintă o întreagă gospodărie – cu depozite mari, instalații frigorifice, mult utilaj de bucătărie, linii de distribuție a alimentelor, veselă etc.

Pentru întreținerea nivelului cerut de categoria cantinelor studențești sunt necesare anumite surse financiare. Acestea se acumulează din rulajul comercial, avându-se în vedere că trebuie pus și un suprapreț anumit la marfa comercializată. Supraprețul în cantina UTM este de 30 la sută. E o cifră mică – sectorul privat atinge supraprețuri de 50, 80 și chiar sută la sută, pentru a putea acoperi cheltuielile reale (salariile lucrătorilor, reparații, întreținere etc.). Însă această cifră constituie plafonul permis de lege pentru cantinele studențești și la UTM el se respectă.

La UTM funcționează și bufete private, care creează o concurență neloială prin diferite subterfugii, chipurile, pentru oferirea unei calități și comodități de servire mai ridicate. Cu toate acestea, a raportat dna Vera Toma, s-a reușit să se deschidă o cantină nouă în blocul de studii nr. 11, la FIU, fapt apreciat de masa studențească și personalul din cadrul acestei facultăți.

În campusul „Râșcani” se prevede deschiderea unui magazin culinar, menit să aducă un plus de calitate în sectorul alimentar al UTM atât pentru studenți, cât și pentru personalul didactic și auxiliar.

Cel de-al doilea centru de pregătire și

distribuire a bucatelor se află în campusul „Botanica”. Dl Igor Tverdohleb, șeful acestuia, în raportul prezentat a căutat să contureze cercul problemelor existente în sectorul dat. Meniul actual e divers: 2 feluri I, 3-4 feluri II, 3-4 salate din carne și legume, 3-4 feluri de dulciuri, diferite băuturi (nealcoolice). Dar posibilitățile de avansare în calitate pe dimensiunea sortimentelor, a servirii, culturii de întreținere a localurilor sunt restrânse din cauză veniturilor slabe, la care se adaugă și concurența neloială a sectorului particular. Și în campusul „Botanica” funcționează bufete private, care răpesc o bună parte din veniturile posibile pentru cantina de stat.

Membrii Consiliului de Administrație, reprezentanții comitetelor sindicale ale studenților și colaboratorilor au consemnat misiunea importantă a lucrătorilor din sec-

torul alimentar al UTM și străduințele lor de a menține un nivel acceptabil în ceea ce privește activitatea în domeniul respectiv.

Cu toate acestea s-au adus și anumite critici:

- la linia de distribuire a bucatelor se formează rânduri prea mari – problema ar putea fi soluționată prin angajarea mai multor persoane sau prin reorganizarea cadrelor în orele de vârf;
- în unele cazuri vesela se cere reinnoită, deoarece tacăturile nu mai au aspectul cuvenit;
- personalul care servește mâncarea ar trebui să dea dovadă de un comportament mai binevoitor față de studenți;
- prețurile la unele bucate este exagerat;
- se cere mai multă atenție față de respectarea normelor igienico-sanitare etc.

Consiliul de Administrație a propus comitetelor sindicale ale studenților și colaboratorilor Universitatea Tehnică a Moldovei să intervină în desființarea punctelor alimentare particulare amplasate în incinta UTM, cu rezilierea contractelor de arendă pe bază legală. În locul acestora să fie organizate bufete ale sistemului de stat, care să atingă un nivel exemplar de calitate în servirea, astfel ca prin atractivitatea puternică a clienților să se ajungă la sporirea veniturilor și, respectiv, la modernizarea sistemului pe toate dimensiunile.

Mărțișoare**Bufetiera doamna Elena**

Ai o plăcere nedisimulată să servești masa din mâna bufetierei **Elena Ușestencu**. Doamna Elena – așa e numită oarecum fa-

miliar de către studenți și colaboratori – umple farfuria nu doar cu bucate, ci și cu o dispoziție deosebită blând-feminină.

O bucurie maternă de a hrăni bine băieți și fete, profesori, pentru că toți muncesc serios și au nevoie să-și refacă forțele.

De 32 de ani pășește zilnic doamna Elena în această simplă, dar caldă meserie – de bufetieră la FTMIA. Și nu o face cu fața obosită, căci vine la lucru zi de zi, cu aceeași inimă deschisă, indiferent de trecerea timpului.

Într-o instituție didactică și bufetiera contribuie la climatul educativ-umanist.

Studentii
pentru
studentii

BEE TECH

În perioada 1-5 decembrie 2009 Grupul Local BEST Chișinău a organizat în incinta UTM **Primul Festival Tehnic „Bee Tech”**. Scopul – crearea unei platforme favorabile pentru dezvoltarea și afirmarea studenților tehniciști.

Festivalul „Bee Tech” a cuprins câteva compartimente: „Case study”, „Expoziția tehnică”, „Traininguri”, „Tehno Design”, „PC Party”, gândite astfel încât să stimuleze creativitatea studenților, să ofere cunoștințe și abilități adiționale și să promoveze activitatea în echipă.

Pe parcursul celor 5 zile de desfășurare a festivalului studenții au avut posibilitatea să participe la diverse activități – expoziții tehnice, traininguri, studii de caz, design tehnic etc., dezvoltându-și abilitățile de comunicare, dexteritățile de lucru în echipă, spiritul competitiv. Este vorba de a le oferi studenților cunoștințe complementare pentru formarea lor ca ingineri; de facilitarea comunicării cu alți studenți-tehniciști din alte universități ale Europei, fapt ce lărgeste mult orizontul lor umanistic. Este vorba și de o anumită dezvoltare pe planul învățării – Cum să comunicăm?, doar se știe că studenții-tehniciști nu audiază cursuri de comunicare, retorică, prin urmare, au nevoie de o subtilizare a acestui „instrument” de legătură în relația om-om.

Studenții voluntari BEST depun un efort serios în organizarea unor atare acțiuni. Paralel cu munca lor zilnică la studii, ei formează programul, caută persoanele care vor putea să realizeze punctele de program, caută sponsorii care ar susține financiar acțiunea dată care deseori presupune procurarea anumitor materiale, organizarea unor deplasări/delegații etc.

Să luăm exemplul denumirii Festivalului tehnic. De ce i s-a pus denumirea „Bee Tech”? Studenții au căutat, s-au gândit, s-au sfătuit... și au găsit ca „bee” în engleză înseamnă „albină”, dar și concomitent mai înseamnă și „întâlnirea prietenilor pentru a lucra împreună, a se întrajutor”. Și iată deci că grupul BEST de la UTM a creat un logou ingenios compus din cuvântul „bee” apoi „o albină” și în continuare cuvântul „tech” – o denumire cu tâlc prietenos, activ, iubitor de muncă și umanist. Studenții de la BEST-UTM muncesc...ca albinele în folosul celorlași studenți-tehniciști.

Studenta **Ana Daraban**, anul IV, specialitatea „Design industrial”, FIMM, activă în

grupul local BEST-UTM, a fost coordonatorul Festivalului „Bee Tech” și ne-a informat că în prealabil s-a făcut o largă publicitate a evenimentului (100 de afișe, 5000 de fluturași, pagina web a evenimentului, un spot video, machete publicitare promovate de partenerii media, forum-uri, blog-uri etc.

Cele cinci zile de Festival tehnic au cuprins următoarele acțiuni: o expoziție tehnică, etalând modele/proiecte tehnice executate de studenți (organizatoare – **Doina Arnăut**, FUA, a.IV); traininguri conduse/rea-

lizate de studenți (Tehnici de creativitate – **Elena Ababii**, FUA, a. IV; Photoshop – **Victor Prodan**, FCGC a. III; Leadership – **Olga Zamisnaia**, FTMIA, a. IV; Time Management – **Eugen Stribițchi**, absolvent FCIM; Studiu de caz – **Irina Doraș**, FUA, a. IV, Tehno Design – **Valentina Ciobanu**, FIMCM, a. IV. Coordonatoare a tuturor trainingurilor – **Nadejda Vameș**, FUA, a. IV.

Un singur training – „Managementul proiectului”, nu a fost moderat de studenți. Aici a venit în ajutor mama Nadejdei Vameș, dna **Margareta Vameș**, specialist la Centrul Național de Asistență și Informare a ONG-urilor din RM – „Contact”, și pe această cale studenții de la BEST-UTM îi exprimă deosebite mulțumiri.

Primul Festival Tehnic din Moldova

BEST (Board of European Students of Technology) este o organizație studentescă, apolitică, non-profit. A luat ființă în anul 1989 în Grenoble, ca replică la necesitatea schimbului de informație între studenții instituțiilor de profil tehnic. În cei 20 de ani de existență BEST și-a extins rândurile până la aproximativ 2700 de membri, organizați în 83 de grupuri locale din 30 de țări europene, fiecare grup având propria identitate și putere de decizie. Toate evenimentele BEST sunt realizate de către studenți voluntari în beneficiul studenților. BEST Chișinău a luat ființă în iulie 2007 la inițiativa a 6 studenți ai UTM. În cei doi ani de existență organizația numără deja circa 80 de membri, cu ajutorul cărora au fost organizate numeroase evenimente pentru studenți.

Pentru organizarea unui asemenea Festival „Bee Tech”, cu atâtea traininguri este nevoie și de anumite cheltuieli – pentru materiale, aparate pentru a demonstra anumite procese etc. De unde bani? Trebuie

Studenta **Elena Ababii** îi roagă pe studenți să formeze un cerc și să gesticuleze întocmai cum va gesticula ea. E un joc. La început cam stângaci, care însă, prin zâmbet și gesticulări, a suspendat senzațiile oarecum negative și a lansat o „punte a comunicativității” între indivizi. Au urmat diferite alte jocuri de imaginație, de vorbire, de construcții – toate cerând...creativitate. Or tocmai asta trebuie dezvoltat în pregătirea inginerescă – creativitatea.

I-am întrebat pe unii audienți ce le-a dat în dezvoltarea lor personală acest training. Toți mi-au răspuns că i-a învățat să comunice, să lucreze în echipă, ceea ce le va fi util și în viitor, când vor conduce colective sau vor trebui să colaboreze cu diferite organizații din țară sau din străinătate etc.

La trainingul „Photoshop” studentul **Victor Prodan**, FCGC, a. III, s-a arătat a fi un performer autentic în materie de fotografiat și de prelucrare a fotografiilor în programul informațional „Adobe Photoshop”. El le-a explicat audienților, studenți ca și el, cum se prelucrează o fotografie la calculator – uneori ore întregi, pentru a obține o calitate înaltă: saturația fotografiei, colorarea ei, selectarea ramei etc. Numai la ramă a demonstrat vreo 20 de modele care influențau în mod diferit aspectul vizual al fotografiei. Noțiunea „fotografie” cuprinde nu doar ceea ce se fotografiază de fapt – oameni, animale, peisaje etc. Înseamnă și diferite proiecte ingineresti, scheme, diagrame. Toate acestea lărgesc foarte mult personalitatea profesională și general-umanistă a unui tânăr inginer.

Tocmai de aceea la Festivalul „Bee Tech” au participat mulți studenți atât de la UTM, cât și de la alte universități – ASEM, USM etc. Doritorii au completat o „Fișă de aplicare”, care conținea date despre persoana dată, un chestionar formulat de BEST privind doleanțele studenților pentru viitoarele traininguri.

Totul s-a făcut cu evidență științifică, deci cu folos profund pentru studenți. Studenții pentru studenți: frumos lucru!

Mihai Stamati a creat la Paris banca îndrăgostitilor

Absoventul specialității Design Industrial, **Mihai Stamati**, a creat o bancă a îndrăgostitilor pentru parcurile și locurile publice din Paris cu sugestiva denumire „Le gardien des souvenirs” – „Gardian al amintirilor”. Cu acest proiect Mihai Stamati, în vârstă de 24 de ani, a câștigat o bursă de o lună în valoare de 1500 de euro. Bursa a fost oferită de Institutul Cultural Român de la Paris, care organizează anual asemenea proiecte, oferind 12 burse pe semestru.

Banca îndrăgostitilor a fost creată în format 3D și inserată în fotografii ce reprezentau diverse locații din Paris. Designul-concept al acestei bănci destinate pentru locurile publice include o îmbinare de forme plastice și materiale ce contrastează prin factură, structură și cromatică. „Gardianul amintirilor” tinde să devină un obiect de artă în aer liber, un simbol care va etala caracterul romantic al Parisului și emoțiile trăite de oamenii care îl vizitează.

Proiectul cuprinde două elemente: inima și simbolul infinitului, exprimate în roșu și gri. Mulți îndrăgostiți obișnuiesc să scrie mesaje de dragoste pe băncile din parc. În cazul dat ei ar putea lega o dantelă de corzile „inimii” întru amintirea că au fost acolo. La un moment dat, banca se va umple de amintiri – aceasta fiind de fapt ideea proiectului.

De fapt, concursul a fost unul al ideilor, participarea la care s-a rezumat în expedierea unui text în care să se exprime ideea pro-

iectului. Lucrarea lui Stamati a fost acceptată și finanțată. În final, el a făcut o expoziție de design și fotografii, piesa principală fiind banca îndrăgostitilor. Expoziția a fost vizitată de personalități importante care și-au exprimat dorința de a realiza acest proiect. Așa l-a cunoscut pe **Francois Barret**, fondatorul și directorul Centrului de Creație Industrială din Franța, care a rămas impresionat de „Gardianul amintirilor”.

Expoziția a durat în perioada 27 noiembrie 2009 – 15 ianuarie 2010. Unii vizitatori au dorit acest scaun și în grădina lor personală.

Anterior, Mihai Stamati a participat la diverse concursuri de design automobilistic din străinătate, la care a obținut diverse mențiuni și premii. În prezent, predă Designul Industrial la UTM, însă își dorește să obțină un stagiu la o companie internațională de design.

Mărțișoare

De ziua ta, iubito

De ziua ta, iubito,
Eu sunt un fericit,
De n-ai fi fost pe lume,
Eu n-aș mai fi trăit.

De ziua ta, iubito,
Nu merg pe drum, ci zbor,
Ca să-ți aduc în brațe
Parfumu-a mii de flori.

De ziua ta, iubito,
Și hău-i luminos,
De-i vijor sau de plouă,
Totuna-i timp frumos.

De ziua ta, iubito,
Nu pot să nu te-admir,
Iubindu-te-n surdina,
Trăiesc un vis divin.

De ziua ta, iubito,
Toți îngerii din cer
Se-adună în amvoane,
Să-ți cânte într-un cerc.

De ziua ta, iubito,
Mă-nchin Celui de Sus,
Că într-o zi-minune,
Pe lume te-a adus.

V. Olaru,
FUA

Grupe de frunte

Solidaritate
studentească

Dra Marina Dancova, monitorul grupei „Inginerie și protecția apelor”, a. IV de absolvire, ne spune că trăsătura caracteristică a grupei (13 studenți) este solidaritatea. O solidaritate în scopul creșterii intelectual-morale. Și tocmai întrajutorarea în viață, inclusiv întrajutorarea la studii, a făcut ca grupa să obțină an de an succese remarcabile, devenind una de frunte pe întreaga Facultate de Urbanism și Arhitectură.

Solidaritatea, coeziunea în grupă își are soriginea încă de a. I, când grupa a fost luată sub aripa îndrumătoare a **Nataliei Ciobanu**, actualmente prodecan FUA.

Studentul **Constantin Roșca** precizează că membrii grupei vor fi ingineri constructori în domeniul alimentărilor cu apă și al canalizării, profesie ce presupune un efort continuu la studii, iar asta, de bună seamă, cere să simți permanent umărul colegului de alături – o atmosferă benefică muncii asidue.

Eu și colegii mei suntem siguri, spune Constantin, de importanța socială a viitoare noastre meserii. Doar apa înseamnă viață, se știe, iar noi vom fi responsabili de alimentarea cu apă, de calitatea apei, adică vom susține însăși noțiunea de viață.

În cadrul grupei, noi avem ocazia să discutăm filozofic despre aceste aspecte, doar am studiat și filozofie, conștientizăm poziția noastră socială și astfel devenim mai puternici în convingerea noastră privind alegerea justă a specialității.

Mie îmi place foarte mult ceea ce învăț: alimentări cu apă, epurarea apei, tratarea, captarea apei, rețele de evacuare a apei uzate etc. – tot ceea ce prezintă o deosebită valoare pentru om. Iar când îți place să înveți, apoi desigur că... înveți. Și o faci nu pentru note, ci pentru cunoștințe.

La noi în grupă tocmai de aceea nu există nicio problemă în privința reușitei la studii. Iubim studenția care ne formează ca profesioniști! Avem și norocul de a audia prelegerile unor asemenea profesori de renume chiar și pe plan internațional, cum sunt dnii **Dumitru Ungureanu**, prodecan UTM, **Sergiu Calos**, decanul FUA, **Ion Bumbu**, **Ion Șaragov**, **Iacob Liurcă**, **Dumitru Parasca**, **Ilie Țarină**, **Ion Ioneț**, șeful catedrei noastre „Ecotehnie, Management Ecologic și Ingineria Apelor UNESCO-Cousteau”, dle **Natalia Ciobanu**, **Mihaela-Anca Contășel** ș.a.

Profesorii noștri activează și în procesul proiectărilor reale în economia Moldovei. Iar asta și mai mult ne întărește încrederea în valoarea studiilor făcute sub îndrumarea lor.

Dra **Irina Crețu** subliniază la rândul său

caracterul solidar al studenților din grupă. Dar concretizează anume inteligența colegilor, cultura lor. Aceste calități fundamentale ale eului lor personal au fost cizelate în acești patru ani de studii aici, la UTM, prin activitățile educative depuse în grupă atât la prelegeri, cât și în diferitele convorbiri,

acțiuni stimulate de îndrumătorul-profesor **Natalia Ciobanu**. Foarte mult depinde de un asemenea profesor, care este concomitent și îndrumător.

Studentul **Victor Pistriuga**, mergând pe aceeași linie de discuție, spune că orice grupă academică poate avea succese destul de bune, dacă în cadrul acesteia se instalează un climat forte de susținere morală între studenți.

Atunci când studentul răspunde, de exemplu, la seminar, el știe: colegii din spatele său îl susțin cu adevărat și îl fac atent în cazul în care a greșit ceva. De altfel, această calitate de susținere morală creată în studenție va rămâne vie și pe viitor, or socialmente aceasta importă mult.

Studenții au exprimat și unele note critice, făcând referințe la aparatele și instalațiile de la catedră – multe dintre ele nu funcționează. Șeful catedrei, dl Ion Ioneț, a fost rugat să întreprindă măsurile necesare în acest sens.

De asemenea, studenții ar dori mai multe traduceri ale cărților de specialitate, care sunt scrise în limba rusă. În cazul dat însă critica îi privește și pe studenți nemijlocit – ei trebuie să manifeste interes atât pentru limba rusă, accesibilă în mediul nostru, dar și pentru engleză, franceză, cel puțin la nivel de terminologie, pentru a putea consulta și surse în limbi străine.

Studentul **Vasile Vârlan** a abordat subiectul relațiilor intersexuale. El consideră că un băiat încă de la o vârstă fragedă, cu atât mai mult în studenție, trebuie să conștientizeze rolul fundamental al femeii de a prelungi viața umană. Nu e un lucru complicat – orice băiat are mamă, soră, prietenă.

Astfel el se va aprofunda în respectul și iubirea sa față de genul feminin ca noțiune. La noi în grupă s-a instalat un asemenea respect-iubire față de fete. La anul IV de facultate deja se prefigurează închegarea unor cupluri – un fapt foarte responsabil, socialmente vorbind.

Studentul **Vasile Duran** paralel cu studiile lucrează într-o firmă, ceea ce îi oferă multe ocazii de a se maturiza într-un mod mai accelerat. Tocmai de aceea, în mod obiectiv, el servește drept exemplu pentru colegii săi. Îndemnul său pentru colegii din grupă este unul foarte actual pentru studenți – să țină bine cartea în mână.

Studenta **Cristina Ceaicovscaia** a adus în discuție aspectul relațiilor de studiu între diferite grupe.

De exemplu, dânsa a răspuns cu plăcere solicitărilor unor colegi de facultate din anii „mai mici” de a-i ajuta la unele proiecte privind rețelele de apă – o disciplină mai complexă în anumite capitole. Până la urmă, studenții respectivi au luat note de „10” la susținerea proiectelor. Ar însemna că o grupă de frunte, zice Cristina, nu este bună doar „pentru sine”, ci și pentru alții, bună ca umanism în general.

Studenții grupei au ținut să amintească și faptul că alături de profesorii consacrați îi îndrumă cu succes în specialitate și profesorii mai tineri: dra **Natalia Ciobanu**, dl **Lilian**

Balmuș, dna **Oxana Briceag**, dna **Ludmila Vârlan**.

Cu alte cuvinte, avem în față un frumos și solid aliaj dintre studenți și profesori, care face fața îmbietoare a catedrei, a facultății, a universității în ansamblu.

Mărtisoare

Miss Drept
Patrimonial

Grație pasiunii de a antrena studenții în acțiuni culturale și a eforturilor depuse de către doamnele **Ala Climov**, șef Catedră Drept Patrimonial, și **Viorica Ursu**, lector superior și, prin vocație, regizor de concursuri și prezentatoare, după trei ani de întrerupere, pe 24 februarie, a fost readus în scenă Concursul „Miss Drept Patrimonial”, care s-a desfășurat în sala de festivități din blocul de studii nr. 1 al Universității Tehnice a Moldovei.

Sala a fost arhiplină – studenți de la FCGC, FIEB, FRT, părinți și... colegi de la USM. Pe parcursul celor opt probe de concurs, fiecare dintre cele opt concurențe, studente la specialitatea „Drept Patrimonial”, au încercat să convingă juriul că merită titlul de „Miss DP”.

Învingătoarele concursului, **Cristina Gâscă** – „Miss DP”, și **Diana Cazacu** – „Vice-miss DP”, au primit în dar coroane bătute cu cristale Swarovski, iar participanții la tombola – cadouri de preț.

Ion POCAZNOI,

conf., dr., membru al juriului, președinte al Comitetului sindical-colaboratori

CÂȘTIGĂTORII BURSEI
MOLDCELL 2009-2010

Compania Moldcell a desemnat 25 de studenți, beneficiari de burse din cadrul celei de-a cincea ediții a proiectului anual „Bursa Moldcell”. 9 dintre ei sunt discipoli ai UTM: Brachin Stepan, Grosu Vergiliu, Popescu Ion, Bulat Violeta, Luca Serghei, Cocoș Natalia, Cebotari Lilia, Ghincul Olga, Vovc Ana.

Proaspeții bursieri au vizitat operatorul de telefonie mobilă pentru a face cunoștință cu echipa, planurile de colaborare pe viitor și a primi diplomele de bursieri.

Timp de cinci ani acest proiect oferă studenților atât suport financiar, cât și avansate și perspective tentante pe termen lung – ocazia de a învăța și a lucra alături de cei mai puternici specialiști din Moldova.

Noutatea ediției curente constă în faptul

că la proiect au fost eligibili de a participa nu doar studenții din ultimul an de studiu, ci și masteranzii, iar în programele individuale de pregătire a bursierilor au fost incluse mai multe activități de perfecționare a tinerilor specialiști.

Bugetul total alocat pentru burse în cadrul celor cinci ediții ale proiectului constituie circa 108.000 USD.

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

OFERĂ STUDII DE FORMARE CONTINUĂ ÎN URMĂTOARELE ACTIVITĂȚI PROFESIONALE:

- Administrarea afacerilor proprii;
- Administrarea oficiului;
- Managementul businessului mic și mijlociu;
- Managementul marketingului în industrie, construcții și proiectări;
- Contabilitate și audit în sectorul real;
- Contabilitate managerială;
- Relații economice internaționale;
- Elaborarea și implementarea proiectelor investiționale;
- Elaborarea și expertiza devizelor (preturilor în construcții și proiectării);
- Managementul financiar la nivel de întreprindere și sector;
- Achiziții și logistica;
- Managementul resurselor umane;
- Audit economico-financiar;
- Managementul produselor;
- Management publicitar;
- Development imobiliar și real estate economics.

Studiile sunt autorizate de Ministerul Educației pe următoarele niveluri:

- Cursuri de perfecționare 72 ore cu eliberarea certificatului;
- Cursuri de calificare suplimentară (a doua specialitate) în baza studiilor superioare, durata studiilor 2,0-2,5 ani cu eliberarea diplomei respective;
- Master Business Administration, 1,5- 2,0 ani, diploma MBA cu dreptul de a continua studiile la doctorat și/sau ocupa funcții de TOP manager.

Forma de studii: zi, seral, frecvență redusă – la alegere.

Taxe: în limitele aprobate de Guvernul Republicii Moldova:

- Licența – 4200 lei;
- Master – 7000 lei;
- Cursuri – 1500-3000 lei în funcție de numărul studenților în grupă.

Studiile de formare continuă sunt organizate la Facultatea de Inginerie Economică și Business pe adresa: Chișinău, bl. Dacia, 41, UTM, FIEB, corp de studii nr. 10, biroul 212; tel.56-76-40, 77-45-14.

Investiția în pregătirea personalului are cel mai mare randament!

Tehnică didactică

Centrele de calcul
campusul „Botanica”

Centrele de Calcul au o importanță deosebită la UTM. Aici se realizează procesul de instruire propriu-zis la informatică, utilizarea calculatorului și a tehnologiilor informaționale, programarea, proiectarea asistată de calculator, grafica computerizată și tot aici studenții, masteranzii, doctoranzii, profesorii vin să consulte diferite surse din internet pentru a efectua anumite lucrări, proiectări. Altfel zis, Centrele de Calcul au devenit o forță portantă a întregului proces de instruire la facultăți. Prin urmare, e firesc să ne întrebăm: Care este starea actuală a Centrelor de Calcul la cele 10 facultăți ale UTM? În ce măsură acestea corespund cerințelor didactice moderne, dar și interesului cognitiv al tinerilor studenți?

DI Valentin Olaru, șeful Centrului de Calcul de la Facultatea de Urbanism și Arhitectură, ne informează că Centrul de Calcul dispune de 45 de calculatoare, amplasate în 2 săli, dintre care doar 25 sunt funcționale, iar celelalte pot servi doar ca „piese de schimb”. Cele mai noi calculatoare din CC au fost procurate la FUA mai bine de 5 ani, iar o bună parte mai mult de 7-8 ani în urmă, ceea ce în condițiile actuale de dezvoltare vertiginosă a tehnologiilor informaționale reprezintă o perioadă prea îndelungată. Astfel că fondul de bază al Centrului nu mai e dintre cele moderne – un fapt destul de trist pentru FUA, unde există o permanentă necesitate de utilizare a calculatoarelor proiectări, schițe, calcule ingineresti cu aplicarea programelor avansate de proiectare, cum ar fi AutoCAD, PhotoShop, 3D MAX, MAP Info și multe altele.

Se pot oare repara calculatoarele? În perioada de „garanție” acest lucru nu e o problemă – calculatoarele sunt transportate la firma respectivă. Dar și transportarea uneori e dificilă. Tocmai de aceea avem nevoie de un serviciu de reparații a calculatoarelor chiar în cadrul UTM. Problema se pune de mai mult timp în discuție la UTM, dar rezolvarea ei deocamdată întârzie, spune dl Olaru.

Departamentul de Informatică și Servicii Tehnice Informaționale al UTM nu poate ajuta la repararea calculatoarelor, deoarece nu dispune de forțele necesare. Susținerea din partea acestui departament ține în special de menținerea serverelor de Internet și a sistemului Decanat sau consultări la soluționarea problemelor din rețea.

Este dificilă și problema procurării pieselor. Chiar dacă e vorba de o piesă nu prea costisitoare, disponibilă în magazinul spe-

cializat, operația devine greu de realizat.

În ultimii ani UTM nu a procurat calculatoare noi pentru Centrul de Calcul al FUA.

Având în vedere faptul că la facultate își fac studiile mai mult de 2800 de studenți, iar specializările lor cer activități permanente la calculator, situația creată e cu adevărat dificilă. Tocmai de aceea decanatul se află mereu în căutarea surselor pentru a face față unor reparații sau procurări de piese care nu suportă amănare. Aceste posibilități sunt însă limitate. Uneori o soluție salvatoare o constituie lap-topurile personale ale studenților, e vorba însă de cazuri aparte, deoarece pentru mulți tineri PC-ul e un lux.

De multe ori, la un calculator din cadrul Centrului lucrează simultan doi sau chiar trei studenți. Atunci când unul dintre ei execută proiectarea la monitor, ceilalți doi nu fac decât să asiste, adeseori foarte frustrați, dând semne de nerăbdare. E un tablou greu de privit! Pentru a extinde posibilitățile, studenții cer ca Centrul să lucreze și noaptea, după modelul cafenelelor-internet...

Nici la capitolul programe/software nu stăm tocmai bine, adaugă dl Olaru. În acest sens dânsul sugerează Departamentului de Informatică să intensifice legăturile cu firmele interesate să colaboreze cu UTM, care să ne ofere spre utilizare programele/software licențiate de care avem nevoie.

O doleanță ar fi și desemnarea unei singure firme de specialitate pentru deservirea parcului de calculatoare al UTM, după o licitație a serviciilor prestate cu sloganul ieftin și calitativ.

DI V. Olaru și-a exprimat speranța că din procurările apropiate ale tehnicii de calcul la UTM Centrului de Calcul al facultății îi va

reveni un anumit număr de calculatoare noi, care vor ameliora situația, având de câștigat atât studenții, cât și imaginea universității ca instituție bine echipată cu mijloace moderne de studiu.

Despre activitatea Centrului de Calcul de la FIEB am discutat cu dl decan Nicolae Țurcanu, conf., dr. Centrul de aici nu are un șef titular, aceasta constituind de fapt o altă problemă a acestor subdiviziuni – posturile respective sunt slab remunerate și de aceea slab solicitate. În condițiile actuale, Centrul de la FIEB este condus de un student – un fapt salutar, firește, pentru tânărul care dă dovadă de capacitățile necesare, dar care nu se poate afla mereu în exercițiul funcționării, mai ales în timpul orelor de studii.

Decanul consideră că trebuie regândită schema statelor de personal, astfel ca facultatea să poată reduce personalul ingineresc și să stabilească salarii atractive pentru cele mai importante funcții. În felul acesta, se va putea proceda la angajarea prin concurs a unor specialiști de performanță, inclusiv pentru Centrele de Calcul. De altfel, metoda angajărilor prin concurs se cere aplicată mai hotărât la UTM și în cazul cadrelor auxiliare care deservește tehnica de calcul la UTM, contingent care necesită astăzi o reimprospătare imediată.

Centrul de Calcul de la FIEB este amplasat în 4 săli și dispune de 60 de calculatoare. Majoritatea calculatoarelor ce aparțin facultății funcționează. Faptul se explică prin... tinerețea FIEB. Facultatea a fost înființată acum 5 ani, deci și tehnica de calcul aici e... tânără. De altfel, FIEB a avut și cel mai mare procent de studenți înmatriculați prin contract, ceea ce a sporit implicit posibilitățile de finanțare pentru procurarea tehnicii de calcul. În plus, FIEB a beneficiat și de posibilitatea de a dota Centrul cu utilaj din sursele provenite din diverse proiecte internaționale – o sursă propice pentru dotarea laboratoarelor noastre.

FIEB are și 7 lap-topuri cu proiectoare pentru predarea prelegerilor la nivel modern.

În acest context decanul a punctat și problema cunoașterii calculatorului de către profesori. Exemplul profesorilor de vârstă înaintată de la FIEB, care au reușit să se „împrietenească” cu know-how-ul timpului – calculatorul, este demn de urmat. S-ar dori ca și Biblioteca UTM, care face pași pe linia electronizării, să stabilească legătura prin rețea cu facultățile, astfel ca să pu-

tem accesa la distanță sursele electronice necesare.

Șeful Centrului de Calcul de la FCGC, dl Victor Ghișu, ne-a informat că prin străduința decanului facultății, dl Victor Toporeț, conf., dr., aici a fost deschisă recent o sală cu 17 calculatoare performante, destinate special pentru proiectări. Cum s-a reușit acest lucru? Exclusiv din sponsorizări – un fapt ce se practică constant la FCGC. Facultatea pregătește cadre

de ingineri pentru domeniul construcțiilor. Întreprinderile primesc de la facultate cadre „pe gratis”. Pregătirea lor însă costă bani mulți. Este rațional și moral ca și întreprinderile, la rândul lor, să susțină facultatea – prin dotarea tehnică a procesului didactic, care are un impact pozitiv asupra calității pregătirii viitorilor ingineri. E un circuit socio-economic, un circuit pozitiv.

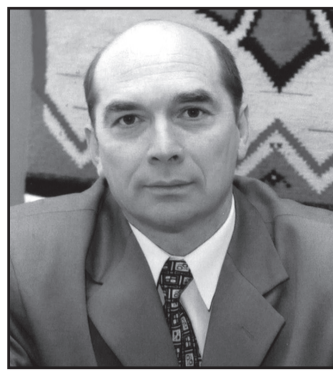
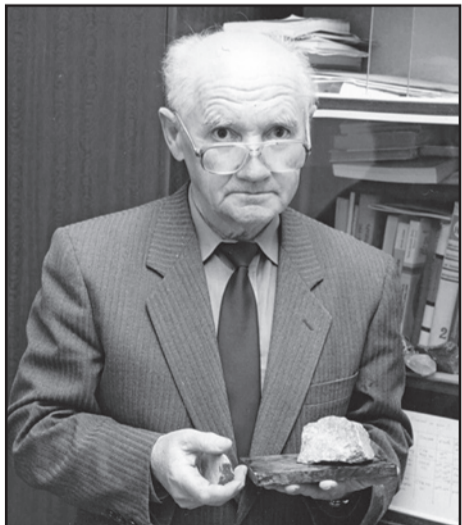
Centrul de Calcul de la FCGC dispune și de alte 5 săli cu 75 de calculatoare în total. Din ele doar 60 sunt în funcțiune, din care cauză la unele vor lucra câte doi studenți simultan. Orarul de lucru al Centrului cuprinde intervalul de timp dintre orele 8.00-20.00. Pe tot parcursul celor 12 ore de lucru săliile sunt pline. Fie că este vorba de lecții specializate, fie de lucrul de sine stătător, când studentul vine să lucreze de sine stătător. La FCGC mulți studenți ca de altfel și la celelalte facultăți, au lap-topuri personale. Puncte de conexiune la Internet la facultate sunt destule, deci se poate lucra eficient. Ce-i drept, apare problema securității informaționale. Un posesor de lap-top personal rău intenționat poate introduce în sistem anumiți viruși, care vor prejudicia procesul. Tocmai de aceea PC-urile sunt expuse unor anumite controale.

La ora actuală în campusul „Botanica” există un singur server care servește toată aria informațională a campusului. De fapt, serverul în cauză se constituie din niște calculatoare obișnuite, care îndeplinesc funcția de server. Pentru un server veritabil însă nu ajung bani.

DI Ghișu susține ideea creării la UTM a unui Serviciu de reparații și alimentare a

tehnicii de calcul. Acesta ar putea asigura, să zicem, procurarea consumabilelor – cartușe, tonere; reparația blocurilor de alimentare, a filtrelor etc.

Ar mai fi de dorit ca în Centrele de Calcul să existe și imprimante pentru ca studenții să imprime pe hârtie proiectul, lucrarea, referatul. Astfel rentabilitatea Centrului va crește, la fel și comoditățile studenților.

Simion
ORLOV - 75

Colectivul FCGC și membrii Catedrei de Geodezie, Cadastru și Geotehnică, exprimă sincere felicitări și urări spre consolidarea și sporirea realizărilor personale dlui conf. univ., dr. Simion Orlov, cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de 75 de ani.

S-a născut la 20 ianuarie 1935 în com. Cioburciu, raionul Ștefan Vodă. În 1953 devine student al Facultății de Geologie a Universității de Stat „I. Mecinicov” din Odesa, Ucraina, pe care a absolvit-o cu succes în 1958, specializarea „Hidrogeologie și geologie inginerescă”. În același an își începe ac-

tivitatea de inginer la Institutul de Geologie și Minerit a AȘM.

În 1962 este înmatriculat la doctorat în cadrul AȘ a URSS din Moscova, iar în 1964 susține cu succes teza de doctorat „Alunecările de teren în Moldova, condițiile și cauzele dezvoltării lor”. În 1965-1966 își continuă activitatea la Institutul de Geologie și Minerit a AȘM în calitate de colaborator științific.

În 1967 este angajat prin concurs la Institutul Politehnic „S. Lazo” în calitate de lector superior, iar în 1968 fondează Catedra de Geologie Inginerească, Mecanica Pământurilor și Fundații, pe care a condus-o până în 1980.

Din inițiativa și cu participarea sa nemijlocită, în 1974 este fondat Laboratorul Științific Național de Combatere a Alunecărilor de Teren în Moldova, D-sa devenind conducătorul științific al acestuia.

A participat la simpozioane și congrese științifice internaționale și republicane, la expediții științifice internaționale pe lacul Baical, în munții Altai, Tiani-Șani, Caucaz etc. În perioada anilor 1970-1990 a fost membru al comisiei URSS de contracarare a Proceselor Geologice Periculoase și expert în acest domeniu.

A publicat 95 de lucrări științifice și metodice, inclusiv 6 monografii. Este decorat cu insigna „Eminent al învățământului public al Moldovei” și medaliile „Pentru Eroism în muncă” și „Veteran al muncii”.

Îi aparține cu certitudine poziția de lider în meserie, poziție pe care îi dorim să o mențină în continuare, iar munca asiduă de fiece zi să-i aducă noi realizări și satisfacții profesionale și sufletești!

Tatiana
SANDUȚA - 60

Colectivul Facultății Cadastru, Geodezie și Construcții, membrii catedrei Evaluarea și Managementul Imobilului o felicită pe doamna Tatiana Sanduța, conf. univ., dr., cu ocazia împlinirii remarcabilei vârste de 60 de ani, urându-i multă sănătate, realizări frumoase și satisfacții profesionale și sufletești.

S-a născut la 17 decembrie 1949 în com. Lipcani, raionul Briceni. După absolvirea școlii medii și-a continuat studiile la Institutul Politehnic din Chișinău (1969-1974), specialitatea Construcții Industriale și Civile.

În 1983 este înmatriculată la studii de doctorat în cadrul Universității de Stat de Construcții din Moscova, iar în ianuarie 1988 susține cu succes teza de doctor în domeniul economiei construcțiilor.

În 2004, când s-a format Catedra „Evaluarea și Managementul Imobilului”, devine șefa acesteia.

În perioada anilor 2004-2006 activează în calitate de manager-profesor al cursurilor de recalificare, specialitatea „Administrarea businessului mic și mijlociu” în cadrul programului moldo-britanic de reconversie profesională a militarilor.

A participat la numeroase conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale, a publicat peste 80 de lucrări știin-

țifice și didactico-metodice. Este membrul comisiei de certificare a evaluatorilor din cadrul Agenției Relații Funciare și Cadastru. De peste 10 ani reprezintă FCGC în Comitetul sindical al UTM.

Fiind o persoană optimistă, este îndrăgită și stimată de studenți.

Victor TOPOREȚ,
decanul FCGC, conf., dr.

Accesul deschis la informația științifică

Interesul bibliotecilor universitare este de a furniza o paletă cât mai largă de publicații și informații care să răspundă necesităților utilizatorilor. Totodată, oamenii de știință sunt interesați ca rezultatele cercetărilor lor să ajungă cât mai rapid la colegii din mediul științific și să obțină un **feedback** care să le dea măsura valorii acestor cercetări. Pentru publicarea articolului într-o revistă științifică prestigioasă autorului i se cere să cedeze **copyright-ul**, editorul devenind astfel singurul autorizat să decidă în ce mod textul va fi făcut public ulterior. Nemulțumirile față de această situație au condus la apariția mișcării pentru **Accesul Deschis (Open Access)** la informația științifică, care militează pentru eliminarea monopolului editorilor asupra publicării lucrărilor științifice.

Inițiativa pentru Arhive Deschise (Open Archive Initiative), lansată în 1999, promovează standarde de interoperabilitate, al căror scop este să faciliteze diseminarea conținutului publicațiilor. Protocolul OAI-PMH (*Protocol for Metadata Harvesting*) definește normele la care trebuie conformate arhivele deschise pentru a fi interoperabile.

Astfel, **Arhivele Deschise** pot fi definite ca niște rezervoare de articole (prepublicații sau postpublicații) autoarhivate în regim de acces liber, fără bariere economice/juridice, care integrează protocolul de interoperabilitate OAI-PMH. Ele reprezintă niște depozite de informații ce conțin documente digitale accesibile printr-o interfață de tip motor de căutare. Depunerile în arhivă se efectuează de autori prin intermediul unei interfețe web. Autorul specifică metadatele publicației (autor, titlu, referințe bibliografice etc.) și atașează textul documentului. Specialiștii în documentare verifică corectitudinea descrierilor metadatelor și își rezervă dreptul de a completa această descriere. Anunțarea me-

tadatelor în cursul depunerii documentului facilitează căutarea ulterioară și extragerea informațiilor bibliometrice și statistice.

Publicația electronică (e-print) indică difuzarea electronică a unui text (prepublicație sau postpublicație).

În **bibliotecile digitale** colecțiile sunt stocate în format digital – text, audio, video, documente, colecții. Acestea reprezintă niște sisteme informatice complexe, care acoperă aspectele legate de crearea, stocarea, procesarea, distribuția și accesul la date.

Termenul de **bibliotecă digitală** a fost utilizat prima dată în 1988, într-un raport al Corporației pentru Cercetarea Inițiativelor Naționale (*Corporation for National Research Initiatives*), fiind popularizat anterior de Inițiativa Bibliotecilor Digitale (*Digital Library Initiative*).

Decizia de a digitaliza publicațiile în cadrul bibliotecilor are la bază următoarele motive:

- sporirea accesului;
- reducerea utilizării materialelor fragile sau foarte uzate, crearea unei copii „de rezervă” pentru materialele aflate în pericol.
- crearea colecțiilor virtuale în scopul colaborării cu alte instituții.
- Tipuri de documente digitale:
  - **articole științifice** – conțin *preprinturi*, *post-printuri*, *e-printuri* (publicații electronice).
  - **documente digitalizate.**
  - **teze** – rezultate din activitatea cercetătorilor și universitarilor.
  - **materiale auxiliare pentru procesul**

de cercetare – scheme, ilustrații, liste statistice etc.

- **documente** – video, audio etc.
- **cărți** – de regulă, acest tip de documente nu este prevăzut de arhivele deschise. The *European Library*, *Gallica* sau *Internet Archive*, chiar dacă nu respectă protocolul OAI-PMH, vor permite accesul la documente (cu anumite rezerve, în funcție de proiect).

- **referințe bibliografice** – unele arhive deschise propun înregistrări de metadate, deoarece documentul nu este sau nu va fi niciodată disponibil.

Între autori, cititori și administratorii unei arhive deschise există un ansamblu de raporturi juridice și/sau contractuale. Acestea garantează accesul liber și gratuit la documentele depuse, neutilizarea lor comercială și respectarea dreptului de autor.

Avantajele publicării într-o arhivă deschisă:

- Accesul la un mijloc de comunicare științifică directă și rapidă,
- Conservarea pe termen lung a fișierelor inițiale,
- Acumularea și valorificarea cunoștințelor la nivel de instituție,
- Facilitarea schimburilor cu partenerii etc.

Multe biblioteci academice se implică în crearea Repozitoriilor Academice/Instituționale (*Academic Repositories*). Acestea conțin publicații (cărți, manuale, lucrări, teze) disponibile într-un format digital-născut sau convertite din mediul fizic. Pentru crearea de repozitorii se utilizează softuri speciale: *DSpace*, *EPrints*, *Fedora*, *XTF* etc.

Bibliotecile universitare sunt principali aliați ai cercetătorilor în inițiativa lor de autoarhivare. Ele contribuie la constituirea unui nou spațiu digital, prin gestionarea arhivelor electronice create de universități.

Biblioteca UTM deține o bibliotecă electronică cu un fond de 133 publicații scanate (108 în format *jpg*, 12 în format *pdf* și 13 în format *djvu*) și 184 publicații în format digital, preluate de la tipografia UTM și convertite în fișiere *pdf*. Publicațiile digitale pot fi accesate pe site-ul <http://library.utm.md> în opțiunile meniului **Biblioteca Electronică** (Literatura Electronică și Materiale editate la UTM).

Rolul bibliotecilor în contextul accesului deschis este de a informa utilizatorii cu privire la sursele de informare științifică disponibile: reviste științifice și arhive cu acces deschis.

Referințele resurselor electronice pentru știință și cercetare pe domenii pot fi accesate pe site-ul bibliotecii în opțiunea **e-Resurse** a meniului **Biblioteca Electronică**. Pe parcurs se vor adăuga altele noi.

Unele edituri oferă acces la reviste cu text integral. Editura SPRINGER este o a doua mare editură științifică la nivel mondial, specializată în domeniile tehnic și medical. UTM beneficiază de accesul liber la numeroase reviste ale platformei *SpringerLink*.

Majoritatea resurselor electronice în Internet sunt în limba engleză. Paralel cu extinderea web s-au dezvoltat și sistemele de traducere automată.

În categoria **Dicționare/Translațoare** găsiți o serie de instrumente care facilitează înțelegerea textelor.

Valentina NASTAS,
șef Serviciu Informatizare,
Biblioteca UTM

1. *The Public-Access Computer Systems Review* - <http://eprints.lib.uh.edu/pr/pacsrev.html>
2. *Electronic Journal of Communication/La Revue Électronique de Communication* - <http://www.cios.org/www/ejcrec2.htm>
3. *LIBRES: Library and Information Science Research Electronic Journal* - <http://libres.curtin.edu.au/>
4. *Electronic Transactions on Numerical Analysis* - <http://etna.mcs.kent.edu/>
5. *Journal of Artificial Intelligence Research* - <http://www.jair.org/>
6. *SPARC The Scholarly Publishing & Academic Resources Coalition* - <http://www.arl.org/sparc/>
7. *Open Archive Initiative* - <http://www.openarchives.org/>
8. *The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting* - <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>
9. *Public Librariy of Science* - <http://www.plos.org/>
10. *Budapest Open Access Initiative* - <http://www.soros.org/openaccess>
11. *Bethesda Statement on Open Access Publishing* - <http://www.earlham.edu/~peters>
12. *Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities* - <http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin>
13. *Creative Commons* - <http://creativecommons.org/>
14. *California Digital Library* - <http://www.cdlib.org/>
15. *ArXiv.org* - <http://arxiv.org/>
16. *Archive Ouverte en Sciences de l'Information et de la Communication* - <http://archive-sic.ccsd.cnrs.fr/>

17. *HAL. From France's Centre National de la Recherche Scientifique* - <http://hal.archives-ouvertes.fr/>
18. *Social Science Open Access Repository* - <http://www.ssoar.info/>
19. *Earth Prints* - <http://www.earth-prints.org/>
20. *Directory of Open Access Repositories* - <http://www.opendoar.org>
21. *Registry of Open Access Repositories* - <http://roar.eprints.org>
22. *Directory of open access journals* - <http://www.doaj.org>
23. *Digital Library Initiative* - <http://dli.grainger.uiuc.edu/national.htm>
24. *Library of Congress, American Memory* - <http://memory.loc.gov/ammem/index.html>
25. *The National Science Digital Library* - <http://nsdl.org/>
26. *Google Print Library Project* - <http://books.google.com/googlebooks/library.html>
27. *The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)* - <http://www.ifla.org/>
28. *The European Library* - www.theeuropeanlibrary.org/
29. *Gallica, bibliothèque numérique de la Bibliothèque nationale de France* - <http://gallica.bnf.fr/>
30. *Internet Archive* - <http://www.archive.org/index.php>
31. *DSpace* - <http://www.dspace.org/>
32. *EPrints - Digital Repository Software* - <http://www.eprints.org/software/>
33. *Fedora Commons Repository Software* - <http://www.fedora-commons.org/>
34. *eXtensible Text Framework (XTF)* - <http://sourceforge.net/apps/trac/xtf/wiki>

CRONICA SATULUI NATAL

E lucru mare să scrii o cronică – să înregistrezi cu mîgălă an după an lista evenimentelor, întâmplărilor, toată succesiunea în timp care curge parcă neobservată în viața unui om, sat, stat. Câtă valoare capătă o asemenea scriitură cronologică peste ani, când vin alte vremuri, alți oameni, altă viață. Vin nepoții, strănepoții. O citești: „Uite cum a fost...” Și iau aminte. Vin savanții și despăturesc atent epocile, comentează eroismul trecutului clădit de predecesori – educă noile generații...

Recent pedagogul dna **Claudia Darienco** ne-a bucurat cu o carte nouă – „**Itinerar prin văltoarea anilor**” (*Memorii. Schițe. Eseuri*). E o cronică. Despre sine, despre oameni și istoric satului Vălcineț, raionul Călărași. În cele 300 de pagini ale cărții au fost inserate biografiile mai multor locuitori din Vălcineț, cu istoria lor plină de sens patriotic, înălțător, o mulțime de fotografii care „vorbește” prin limbajul diferitelor vremuri istorice: ce-a fost, cum a fost...

Claudia Darienco (Cujbă) este colega mea de facultate de la Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău – 1949-1953. A fost profesoară de vocație, căci bunătațea omenească ce izvorăște din sufletul D-sale este ca o lecție interminabilă pentru toți cei care au avut norocul să o cunoască. Această

calitate de a fi om, om cu bunătațe, a „obligat-o” să fixeze pentru istorie toți oamenii din Vălcineț care au trudit de zor pe ogor, în instituții de stat, laboratoare științifice, aule studențești, sculptându-și lor înșiși niște monumente factologice de activitate umană măreață și, eventual, un monument satului Vălcineț, țării, neamului. Căci marea fluviu din mici râulețe se adapă...

Iată exemplul unei fetițe din Vălcineț, născută la 29 iulie 1961. A absolvit școala din satul natal, apoi Facultatea de Drept, USM. După care a urcat diferite trepte profesional-juridice până la... Curtea Supremă de Justiție a RM. Scrie lucrări valoroase în jurisprudență, iar în 2006, odată cu înființarea Institutului Național al Justiției, a devenit directorul acestuia. Este vorba de dna **Eugenia Fisticanu**, vâlcinețeană get-beget.

Iar din băiatul vâlcinețean, născut la 1941, cu numele **Ion Negru**, a răsărit profesor universitar la UTM, acum pe post de decan. O altă vâlcinețeană, **Rusanda Panfil**, a devenit violonistă de talie europeană, trăiește și concertează la Viena. Cartea dnei Claudia Darienco este o confirmare filozofico-socială a cunoscutei aserțiuni emise de Lucian Blaga: veșnicia s-a născut la sat. Dar e și o semnificativă lecție de umanism. Vom învăța-o?

Leonid Busuioac

Mărțișoare

Respect și iubire

Catedra de Limbi Moderne este fără seamă în mozaicul celor peste 60 de la UTM. **Unicitatea: aici activează numai femei. E o catedră mare – 40 de profesoare. Măreață – are 45 de ani, de-o vîrstă cu universitatea. Seamănă cu răvna în rândurile tineretului studios lumina cuvintelor în limbile engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă.**

Este o catedră cu virtuți didactice și științifice deosebite: organizarea conferințelor știin-

țifice studențești universitare, interuniversitare și internaționale.

Manualele și studiile metodice elaborate la Catedră sunt utilizate în școlile și universitățile din toată republica.

Înima mare a colectivului de 40 de profesoare emană în jur o imensă finețe, gingășie, dragoste, lărgind climatul sufletist vital pentru ridicarea tineretului studios, dezvoltarea societății.

Orientare profesională

Ofertele
CENIOP

Cu susținerea Uniunii Europene, prin intermediul programului TEMPUS, cu aportul unor universități din Franța, Grecia și a partenerilor sociali din republică, la UTM a fost creat Centrul Universitar de Informare și Orientare Profesională (CENIOP), care prestează servicii privind: Orientarea profesională a elevilor, liceenilor și studenților; Familiarizarea studenților și a profesorilor cu mediul economic din republică; Stabilirea relațiilor de parteneriat cu întreprinderi și organizații în vederea organizării stagiilor de practică ale studenților și angajării absolvenților; Asistență informațională privind baza de date a locurilor oferite de întreprinderi pentru stagiile de practică; Popularizarea locurilor de muncă vacante declarate de agenții economici; Asistență metodologică privind căutarea unui loc de muncă/stagiul de practică; Informații privind situația pe piața forței de muncă și oportunitățile de plasare în câmpul muncii a absolvenților; Asistență privind legislația muncii; Organizarea în comun cu agenții economici a Târgurilor locurilor de muncă; Organizarea instruirii studenților privind managementul carierei.

Una din activitățile primordiale ale CENIOP rezidă în stabilirea relațiilor de colaborare a UTM cu întreprinderile din republică. În acest scop s-a elaborat și s-a propus pentru semnare întru parteneriat, care prevede atât organizarea stagiilor de practică a studenților și plasarea absolvenților în câmpul muncii, cât și alte activități de interes comun: desfășurarea cercetărilor științifice; organizarea la universitate a formării profesionale continue pentru salariații întreprinderilor-parteneri; participarea întru parteneriat la ajustarea programelor de studii conform cerințelor acestora; elaborarea de către studenți a proiectelor de curs și de licență pe teme reale; crearea la întreprinderi a filialelor catedrelor universitare; participarea întru parteneriat la consolidarea bazei tehnico-materiale a universității etc. În prezent rețeaua întreprinderilor-parteneri

include 256 de unități economice care au semnat Convenția-cadru de colaborare cu UTM pentru anii 2008-2012 (vezi: www.ceniop.utm.md).

Baza informațională a Centrului include Sistemele informaționale „Kompass-Moldova” și „Varo-Moldova”, fiecare conținând date referitoare la peste 10 mii de întreprinderi și organizații din Moldova și pot fi utilizate de către studenți la căutarea locurilor pentru stagiile de practică sau a eventualelor locuri de muncă.

Varianta electronică a Sistemului Kompass conține informații în limba română, engleză, rusă și este instalată în cadrul CENIOP și în sălile de lectură ale Bibliotecii, sălile de calculatoare și Centrele de calcul ale UTM. Sistemul informațional Varo este o bază de date ce conține informații în formă electronică și editorială doar în limba rusă și poate fi utilizată în cadrul CENIOP UTM (str. Studenților 9/9, blocul de studii nr. 5, tel. 92.92.29).

În atenția studenților – următorul Târg al locurilor de muncă pentru absolvenții promoției-2010 va fi organizat pe 20 mai – localul și ora desfășurării vor fi anunțate suplimentar pe site-ul Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă: www.anofm.md sau a UTM: www.utm.md.

Lincuri utile pentru căutarea unui loc de muncă: www.anofm.md, www.jobmarket.gov.md, www.jobinfo.md, www.birjatruda.md, www.studii.md, www.hr.md, www.cv.md, www.555.md, www.stagiere.md.

CENIOP organizează seminare pentru studenți privind managementul carierei, care se bucură de interes în rândurile absolvenților. Studenții sunt consultați cum să-și găsească un loc pentru stagiul de practică sau un eventual loc de muncă, cum să-și administreze timpul, să optimizeze procedura de căutare; cum se alcătuește o scrisoare de intenție, un CV, cum să se prezinte la un interviu de angajare. Înscriserile la seminare este posibilă contactând tel. 92.92.28 sau prin E-mail: emuravschii@gmail.com, indicându-se: numele, prenumele; specialitatea; anul de studii, telefonul de contact.

Recent a fost lansat Portalul Centrului: www.ceniop.utm.md, pe care vă recomandăm să-l accesați.

Nicolae MICȘANȘCHI,
șef al Secției relații cu întreprinderile,
CENIOP UTM

Titlul de student al UTM

Onoarea de a se fi numit student al UTM tronează ca un dictionar atmosfera de instruire și educare la UTM. Organizațiile de studenți veghează la menținerea Codului de Onoare al studenților, care amintește fiecărui tânăr că titlul de student al UTM obligă. Publicăm în continuare câteva extrase din acest important document.

CODUL DE ONOARE AL STUDENȚILOR UTM

Integritatea academică este un angajament față de cele cinci valori spirituale fundamentale: onestitatea, încrederea, corectitudinea, respectul și responsabilitatea. Din aceste valori decurg principiile de conduită morală, care sunt la baza prezentului Cod de Onoare al Studenților UTM.

Studenții se vor abține și vor descuraja orice încercări de înșelăciune și minciună, vandalism, furt, plagiat și copiat, de comportare necinstită și nedemnă și alte încălcări ale regulamentelor UTM.

Articolul 2. Studenții UTM consideră că ține de onoarea lor:

2.1. să țină minte că eforturile comune și rezultatele muncii studenților de la toate facultățile pot fi subminate prin lipsa de activitate, printr-o acțiune anormală, sau deviere de la acest Cod chiar și a unui singur student;

2.2. să fie cinstiți cu sine însuși, cu partenerii lor și cu concurenții;

2.8. să păstreze și să dezvolte cele mai

bune tradiții ale studenților: patriotismul, colegialitatea, ajutorul reciproc, curajul, noblețea, devotamentul față de propriile obligații, măiestria, profesionalismul;

2.9. să fie un exemplu de respect al demnității umane, de protecție a colegilor de universitate și profesorilor, indiferent de origine, naționalitatea, statutul social, părerile politice sau apartenența religioasă sau idei despre lume a acestora;

Articolul 4. Sunt considerate lipsă de integritate academică următoarele încălcări:

4.1. comportament și acțiuni necinstite;

4.2. împiedicarea mersului normal al activităților de instruire, încălcarea ordinii în sălile de studii în timpul orelor;

4.3. plagiatul și copierea;

4.4. tentativa de mituire;

4.5. utilizarea legăturilor de rudenie/serviciu pentru obținerea unei note;

4.6. utilizarea unui dublor, înlocuitor sau persoană autorizată în timpul examenului;

4.18. mijlocirea în coruperea activă (mituire);

Articolul 8. Întrucât procesul de studii la UTM este bilateral, la care participă și profesorii, și ținând cont de faptul că studenții în multe privințe depind de profesori, de corectitudinea în notare, de dorința și dispoziția acestora, studenții UTM fac apel să se stabilească niște relații transparente și prietenoase între studenți și profesori.

Ce știm despre corupție?

Subiectul corupției este astăzi discutat pe larg la toate nivelele. Dar ce știm/ trebuie să știm despre acest fenomen? Termenul *corupție* provine din lat. *corruptio*, având la bază verbul *a rupe*. *Ruptura* era văzută de latini ca un act opus celui de a lega – *legere*. Altfel zis, corupția presupune un act ce vine în contradicție cu spiritul legii, constituind o abatere de la moralitate, cinste și datorie.

Corupția a apărut odată cu omniașterea: Eva l-a corupt pe Adam când i-a propus mărul discordiei. Se presupune că acesta a fost primul act de corupție comis în familie.

Cum am putea defini fenomenul corupției? Deși o definiție universal valabilă a acestui fenomen nu există, la 1931 s-a încercat o formulare în acest sens, corupția fiind considerată drept „folosire abuzivă a puterii în vederea îmbogățirii personale”, prin putere subînțelegându-se funcția și puterea de a decide. Cu cât funcția este mai înaltă, cu atât persoana respectivă este supusă mai mult riscului de a se corupe, cedând tentației de îmbogățire personală.

Există corupție mare, mijlocie și mică; corupție în culori – neagră, cenușie; corupție externă și internă; de stat, privată, de rutină etc. și corupție „drăguță” – cafeleuț, dulciuri, floricele, băuturi alcoolice.

Cu regret, nici o societate, indiferent de nivelul de dezvoltare economico-socială, de natura și esența regimului politic, forma de organizare statală și de guvernământ, nu a fost și nu este ocolită de corupție.

În țările slab dezvoltate fenomenul corupției are o amploare mai mare. Specialiștii în domeniu nu au ajuns la un numitor comun, unii considerând că corupția generează sărăcie, iar alții – că sărăcia generează corupție.

Transparency International (www.transparency.org) lansează anual **Indicele de Percepere a Corupției (IPC)**, încercând să scoată în evidență corelația dintre corupție și sărăcie. În clasamentul IPC pentru a. 2009 Moldova a înregistrat un scor de 3,3 puncte. În comparație cu alte state CSI, în 2009 RM s-a plasat pe l loc, fiind urmată de Armenia și Kazahstan – 2,7 puncte, Belarus – 2,4, Azerbaidjan – 2,3, Ucraina și Rusia – 2,2. Din 180 de țări incluse în clasament, pe prima poziție s-a plasat Noua Zeelandă, cu 9,4 puncte, fiind considerată țara cea mai puțin coruptă.

Daniela Railean,
inspector principal la Centrul pentru
Combaterea Crimelor Economice și Corupției

SECTORUL ENERGETIC:
CORUPȚIE SAU PROASTĂ GUVERNARE?

Pe 9 februarie 2010 **Transparency International – Moldova** a prezentat studiul **„Sectorul energetic: corupție sau proastă guvernare?”** – o analiză a fenomenelor generatoare de corupție în sectorul energetic.

Potrivit autorului studiului, **Nicolae Morgoreanu**, dr. conf. la Catedra de Electroneergetică a UTM, președintele Asociației Consumatorilor de Energie din Moldova, pe parcursul ultimilor ani în sectorul energetic al RM și-au găsit reflectare diferite manifestări ale corupției, generate de imperfecțiunile cadrului legal, implicarea grupurilor de interese în dirijarea importurilor și exporturilor de resurse energetice, limitarea concurenței, lipsa de transparență, inclusiv

decizională la adoptarea și justificarea tarifelor la resurse energetice, mușamalizarea schemelor de creare a fluxurilor financiare ilegale la furnizarea, transportarea și consumul de resurse energetice. Deficiențele cadrului legal și practicile de corupție existente condiționează proliferarea corupției în sectorul energetic, ceea ce compromite atragerea investițiilor străine și asistenței organismelor internaționale.

Corupția și sistemul energetic din RM se află într-o relație interdependentă. 5-10% din cifra de afaceri din sectorul energetic al RM, estimată la peste 10 mild. lei, constituie segmentul tenebru al domeniului.

Autorii studiului susțin că diminuarea corupției în sectorul energetic ar putea fi influențată de adoptarea unui cadru legal în domeniu la standardele internaționale, transparentizarea contractelor de furnizare/transportare a resurselor energetice și a procesului de derulare a acestora, dar și de reducerea numărului de intermediari în procesul de transportare, livrare și export a resurselor.

In memoriam

Constantin
Lozovanu

Între profesorii Catedrei de Științe Socio-Umane a UTM stăruie în continuare tristul sentiment al trecerii din viață a colegului **Constantin Lozovanu**.

Vârsta lui s-a întrerupt subit, la 51 de ani, tocmai când se afla în urcuș pe scara cercetărilor filozofice, de exemplu, pentru a susține teza de doctor habilitat.

Exemplul de viață și de muncă al regretatului Constantin Lozovanu a fost de o pregnanță deosebită. După școala medie din s. Lozova, Strășeni a urmat studiile la Colegiul Național de Vinificație din Stăuceni. Dar ulterior a văzut că soarta îi sugerează un alt vector profesional. S-a dus să studieze filozofia la Universitatea de Stat din Minsk, Belarus, pe care a absolvit-o cu mențiune. Avea o mare aplecare pentru știința logicii – fundamentul filozofiei și destinul i-a pecetluit anume această știință. Cu diploma de licențiat în filozofie se dedică nobilei activități de instruire a tineretului universitar și porcede în carieră la Institutul de Medicină din Chișinău (azi – USMF „N. Testemițanu”). Își ia doctoratul la AȘM cu o interesantă teză de cercetare privind filozofia remarcabilului om politic și de cultură enciclopedică român-basarabean Constantin Stere. S-a consacrat mai apoi gândirii cercetării filozofice românești. Paralel însă, cu perseverență-i ce-l caracteriza, a adoptat și o a doua direcție de cercetare – filozofia tehnicii și a științei. Faptul se explică prin

aceea că cei mai mulți ani de profesorat din ultima perioadă a vieții i-a consacrat activității la Catedra de Științe Socio-Umane a UTM.

A fost un cercetător neobosit pe câmpul filozofic. Această calitate l-a propulsat în postura de membru al două consilii științifice de filozofie pentru susținerea tezelor de doctorat: la USM – pentru istoria filozofiei și la USMF – pentru epistemologie (teoria cunoașterii științifice).

Șeful Catedrei de Științe Socio-Umane a UTM dl Mihai Braga subliniază că regretatul Constantin Lozovanu a trăit, cum se spune, zi de zi cu filozofia. El însuși era filozof. A lăsat în urmă un șir de studii, cărți, articole de filozofie – toate constituind un patrimoniu intelectual însemnat în știința filozofiei din RM.

A fost un profesor iubit de studenți pentru sufletul lui cu adevărat filozofic de a înțelege omul în profunzime.

Constantin Lozovanu a fost un Om. Un om devotat științei, tineretului studios, care, urmându-i pilda, va dezvolta în continuare intelectul neamului.

Editor – Universitatea Tehnică a Moldovei.

Echipei redacției: Marina Romanciu (redactor-șef) – 69177121, Leonid Busuioc (corespondent) – 32-55-01, Dorian Saranciu (fotograf) – 79412277, Viorica Ostaș-Tofan (design) – 69499516. E-mail: romelina@list.ru

Înregistrare la Ministerul Justiției al RM cu nr. 42 din 16.02.1998. Tiparul: Editura „PRAG-3” Comanda: 362 Tiraj: 2200